

SPIRITUEEL

Masculiene orde

Vrouwen spelen in de meeste godsdiensten slechts een ondergeschikte rol. Zeker ook in het hindoeïsme, ondanks het flinke aantal godinnen

Mei is Mariamaand. Wat betekent dat in het bijzonder rooms-katholieken nog eens extra stilstaan bij de betekenis van de Heilige Maagd die zij als Moeder Gods vereren. Rond Maria is een hele cultus ontstaan. Bij sommige gelovigen lijkt zij meer warmte en enthousiasme los te maken dan Jezus.

De belangrijke plaats van Maria in het katholicisme is opmerkelijk. In de grote monotheïstische godsdiensten spelen vrouwen immers slechts een ondergeschikte rol. Voor joden, moslims en christenen is God mannelijk en de profeten zijn ook allemaal kerels. Vrouwen worden in de kerk, moskee en synagoge uitgesloten van belangrijke geestelijke functies. Feministische theologen die hun best hebben gedaan de vrouw in kerkelijke kringen wat beter uit de verf te doen komen, hebben niet zo heel veel succes geboekt.

Zelfs de vrouwvriendelijke religieuze bestseller van Dan Brown kon het onvriendelijke vrouwbeeld niet doen kantelen. De stelling van *De Da Vinci Code* was dat Jezus de eerste feminist was en Maria Magdalena als echtgenote had. Het waren de bekrompen kerkvaders die dit feit onder het historische tapijt hebben geveegd en de beschrijvingen van het leven van Jezus overeenkomstig hun seksistische vooroordelen hebben aangepast.

In het veelgodendom doen vrouwen het beter. Oud-gymnasiasten herinneren zich vast nog wel het verhaal van godin van de wijsheid Pallas Athena, geboren uit het hoofd van Zeus. En deze oppergod bezwangerde onder anderen Maia, de Griekse godin naar wie de Romeinen later de maand mei (Maius) zouden noemen.

In het hindoeïsme is het vrouwelijke op het hoogste niveau ook goed vertegenwoordigd. De vooral in India aangehangen religie grossiert in goden én godinnen. Zo is er Durga, de Ondoor-dringbare. De onoverwinnelijke krijgsgodin wordt doorgaans afgebeeld op een leeuw, met een wijze glimlach en met in haar vele armen wapens waarmee ze de demonen bestrijdt. Ze is een toonbeeld van kracht.

De moedergodin duikt op in de titel van het nieuwe boek van Marnel Breure. In *Dochters van Durga* (uitgeverij Augustus) beschrijft de reislus-

tige Nederlandse journalist haar zoektocht naar de godinnen van India. Ze begint haar boeiende verhaal met Ma Ganga, godin van de Ganges, de heilige rivier die zonden wegwast. Ma Ganga wordt in heel India vereerd en aanbeden als de oerstream die melk en honing laat vloeien, als de Grote Moeder die miljoenen mensen het leven schenkt.

Die verering en aanbidding passen goed bij de levendige godinnetraditie van India, die erg vrouwelijk afsteekt bij het sterk mannelijke jodendom en christendom. Het zou denkbaar zijn dat al die godinnen hindoevrouwen inspireren en stimuleren, dat het hindoeïsme bijdraagt aan een geëmancipeerde samenleving.

Maar dat blijkt volstrekt niet het geval. De godinnen van India, schrijft Breure beeldend, 'zijn met hun machtige armen vastgeklonken in de boeien van een masculiene orde'. De vrouwelijke religieuze kracht manifesteert zich nauwelijks in religieuze instituties. Priesters en priesters zijn bijvoorbeeld een zeldzaamheid. 'Als vrouwen al een religieuze functie uitoefenen, zijn ze meestal gewapend met een emmer en een dwell.' Ook in de hindoeëtradië bestaat de neiging vrouwen als onzuiver te bestempelen en ze te verwijzen naar de marges van het religieuze domein.

Buiten de hindoeëtempels zijn de omstandigheden voor Indiase vrouwen evenmin florissant. Als meisjes behoren ze hun ouders toe, als echtgenotes zijn ze geheel ondergeschikt aan hun man en hun schoonfamilie. Wanneer hun man sterft, daalt de status van vrouwen haast tot het nulpunt. Weduwen staan in India zeer slecht aangeschreven. In het verleden werd het zelfs min of meer vanzelfsprekend gevonden dat zij hun overleden echtgenoot zouden volgen op de brandstapel. Het waren de beschaafde Britten die deze praktijk van weduwenverbranding in de negentiende eeuw verboden.

De samenleving en het bewustzijn van de hindoes zijn gespleten, constateert Breure in *Dochters van Durga*. De aanwezigheid van vrouwelijke kracht in de godenwereld blijkt geen pendant te hebben in de mensenwereld. In India zijn hemel en aarde van elkaar gescheiden.

Gerry van der List

Strijdlustige godin Durga

